

over, at Tingene kunde ordnes bedre, end det oprindeligt var sket. Og saadan bærer man sig ad i alle Forhold. Det ærede Medlem vilde gerne vide, om der, naar Samfundet ejede Jorden, skulde være Fællesdrift, Stordrift eller Enkelddrift. Jeg gaar ud fra, at det vilde gaa ganske paa samme Maade som med Husmands-lodderne: Man vil anstille Forsøg. Man vil se, hvilke Former der ikke alene giver det bedste Udbytte, men ogsaa, hvilke der giver den største Tilfredsstillelse hos dem, der skal dyrke Jorden; og derefter vil man vælge.

Jeg kan sige, at Socialismen aldrig har tænkt sig, at man paa een Gang ved en Lov skulde vedtage, at nu begynder vi, nu tager vi Jorden og sætter den paa een Gang under Samfundsdrift. Vi har antydet, at vi ønsker at begynde med Lenene og Stamhusene, som vi mener ejes paa uretfærdig Maade af dem, der nu dyrker disse Ejendomme. Naar disse Ejendomme vedblivende er i Samfundets Eje, vil man forsøge sig frem med forskellige Driftsformer. Man kan da drage Sammenligninger, idet man paa den ene Side har den private Ejendomsret med dens Prioritetsgæld og Prioritetsrenter og paa den anden Side Samfundets Ejendomsret til Jorden. Hvis det ærede Medlem fra Frederikshavn og andre da fandt, at det vilde være utilfredsstillende, at Samfundet ejede Jorden, kan man være sikker paa, at de vilde hævde, at Forsøget var faldet saaledes ud, at man maatte gaa tilbage til den gamle Ordning. Jeg føler mig imidlertid forvisset om, at det vilde gaa stik modsat, at man vilde finde Former, der vilde give langt større Glæde, Lykke og Tilfredshed med Arbejdet end de nuværende Former.

Jeg er ikke i Stand til at svare det ærede Medlem bedre, end jeg her har gjort, fordi det til enhver Tid vil blive dem, der dyrker Jorden, der ved et fuldt udviklet Selvstyre tager Bestemmelse om Driftsformen. De vil da vælge den Form, som de anser for den bedste, uden at den Form dog behøver at blive den endelige. Det er jo muligt, at det danske Landbrug med sin private Ejendomsret, naar Krigen slutter, maa omlægge hele Driftsformen, og saaledes vil det bestandig kunne gaa, det, der i Dag er Driftsformen, behøver ikke at være det stedse.

Jeg ønsker derefter at gøre nogle Bemærkninger i Anledning af en Udtalelse, der kom fra det ærede Medlem fra Assens

(Klaus Berntsen). Han omtalte Tjenestemændenes bebudede Masseopsigelser i Anledning af Lovforslaget om Dyrtdstillæg og mente, at der her var Tale om en Art Revolution, noget, som var i højeste Grad forkasteligt. Jeg tror, det ærede Medlem her brugte alt for stærke Udtryk. Det er Lovgivningsmagten, der tager Bestemmelse om, under hvilke Vilkaar Statens Tjenestemænd skal arbejde, og hvilket Vederlag de skal have. Men i anden Række bliver det dog Tjenestemændene, der maa bestemme, om de kan arbejde under de Vilkaar, eller om de maa søge sig anden Beskæftigelse. Jeg synes, der her er to Parter, der har Rettigheder hver paa sit Omraade. Under normale Forhold vil man ganske vist kunne sige, at Tjenestemændene ved, naar de gaar ind i Statstjenesten, hvorledes Vilkaarene og Lønningerne er, hvordan Forholdene bliver for dem i de Pladser, de gaar ind i. Men under ekstraordinære Forhold bliver Forholdet et andet. Da maa Tjenestemændene til enhver Tid overveje, om de er i Stand til at fortsætte, eller om de ønsker at opsiges deres Pladser og gaa over paa andre Omraader.

Nu vil jeg villigt indrømme, at disse Tjenesteopsigelser er noget højst alvorligt og noget, som man maa søge at undgaa, hvis det er muligt. Man kan ikke sige, at Tjenestemændene hidtil har misbrugt den Magt, som ligger i, at de kan opsiges deres Pladser. Det er første Gang, det sker, og det sker under helt ekstraordinære Forhold. Men jeg tror, vi maa til at overveje, om der ikke kan gøres noget, hvorved Tjenestemændene kan faa en Betyggelse for, at deres Sager bliver saa grundigt og alvorligt overvejet som muligt, og faar saa stor Medindflydelse paa Sagernes Ordning som gørligt. Det var den første radikale Regering i 1909—10, der gav Tjenestemændene Forhandlingsret, Ret til at høres, Ret til at tale med om deres egne Sager. Jeg tror, det bør overvejes, om denne Forhandlingsret ikke bør yderligere udvides, saa at Tjenestemændene faar Forstaaelsen af, at de selv har en væsentlig Indflydelse paa deres Forhold. Det er muligt — jeg er ikke i Stand til at vise Vejen —, at man ligesom paa det faglige Omraade maa have Mæglingssraad, Forligsraad, saa at Tjenestemændene faar Forstaaelsen af, at inden en Sag endeligt afgøres, er de blevet hørt i saa vid Udstrækning som muligt. Jeg tror ikke det nytter at søge at dæmpe en saadan Be-